

fanat, lignumque etiam fissum & contractum si iniicias, coalescit. *Antigonius in Mir. nat.*

A Thespiarum fons conceptus mulieribus representat. Item in Arcadia flumen Elatum. Custodit autem partum Linus fons in eadem Arcadia, abortusque fieri non patitur. *Plinius l. 3. cap. 1. Theophrastus in lib. de plantis dicit, aquam esse filiorum feracem, velut in Thespiis, & in Pyrrha sterilem, ex dulcibus aquis quasdam esse steriles, vel certe parum fecundas, sicut quæ in Phæta & Thartha. Athen. l. 2. cap. 2.*

Tungri ciuitas Gallie, fontem habet insignem plurimis bullis stillantem, ferruginei saporis, quod ipsum non nisi in fine potus intelligitur: purgat hic corpora, tertianas febres discutit calculorumque vitia. *Plin. l. 3. cap. 1.*

Supra Burgensem ciuitatem in Hispania, ad passuum millia circiter viginti, versus Orientem, pagus est nomine Boëtius, sub altissima rupe positus, ex qua fonticulus effluens in planiciem apud pagum prænominatum descendit, & duos in lacus ingreditur, quibus tantam vim salubritatis & virtutis infundit, ut omnes fluxum sanguinis patientes, cum hac aqua lauantur, statim liberentur. *Marinaus l. 1. rerum Hisp.*

B In Bætica prouincia iuxta oppidum Antiquetam fons est antiquarius, potu suo calculos dissoluens, ideoque à petra, quam extrahit per vrinam: cognominatus est. *Ibid.*

Referunt in Bonica insula, quæ ab Hispaniola orbis non ui nec passuum millibus distat, fontem in vertice montis esse qui senes restituit, non tamen canos mutet, nec tollat iam contractas rugas. Cuius rei præter perseuerantem famam, locupletis testis Petrus Martyr Angerius Mediolanensis, à secretis Regis olim Hispaniarum, in suis decadibus orbis nuper inuenti, *Cardanus de Subtilitate, lib. de Elementis.*

Varij Vfus.

Apud Hierapolim Syriæ Aqua quædam adeo tingendis lanis idonea est, ut ex radicibus tincta cum his decerent, quæ ex vermiculo purpuraque tinguntur. Et adeo exuberat aquarum vis, ut regno balneis sponte nascentibus plena inueniatur. *Strabo l. 13.*

Refert secundo libro Plinius, fontem esse quandam in Dodona, qui cum sit frigidissimus, faces si quis arduentes immergat extinguit; si extinctæ admoueantur, accendit. *Erasmus in Adagijs.*

C In Islandia fons est, qui exhalatione sua omnia vicina in lapideæ naturæ durtiorem transmutat. *Saxo. l. 1.*

FRVCTVS. PVT A

Oleum.

Ab Edinburgo Scotiae vrbe plus, minus duobus passuum millibus fons est, cui olei guttæ innatant, ut si nihil inde collegeris, nihilo plus confluat: quantumvis autem abstuleris, nihilominus remaneat. Natum esse aiunt effuso illic oleo D. Catharinae, quod ad D. Margaritam ex Monte Sinai adferebatur. Fidem rei faciunt, fontis nomen diuæ Catharinae inditum, atque in eiusdem honorem sacellum iuxta diuæ Margaritæ iussu ædificatum, valet hoc oleum contra varias cutis scabrities. *H. Boëtius in Scotiae descriptione.*

* PISCES.

Fama est in Caria circa Loruma vrbe, ingentem aquarum, copiam è terra exsiluisse, afferentem secum animalium copiosam turbam, & inter ea pisces in tenebris saginatos, hæcenus ignotos, & ante hac non visos. Refertur in *comm. Conimbr. Collegij in cap. 4. meteor.*

* FONTIVM MOTVS, ET QUALITATES

VARIÆ.

D Fontium motus à loco vnde oriuntur, multum dependet, ut puta si loco editiore, aut minus edito: aut si per rupes angusto meatu percurrant, sic enim aut celerius exsiliunt. Quidam vèto tanta vi exsiliunt, ut & saxa extrudant. Veluti Marisyæ fons in Phytgia ad Celenarum oppidum.

Alij quoduis pondus immissum remittunt, ut in Arabia, cuius etiam naturæ fuit alius in Lusitania, in agro Catinensis, prope oppidum quod Cantanhede dicitur.

Quidam iniecta absorbent. Ut vnus qui exstat in eodem agro, & meminit vtriusque. *Plinius l. 2. n. hist. cap. 103.*

Nonnulli quamvis aqua superabundent, nunquam efflunt, ita Pyrene in radice Attraborinthi.

Alij frigidissimi, tamen more effervescentis aquæ ad ignem ebulliunt, nec tamen aquas extra labra cuomunt, sed resorbent. Ut in Elbogano Acidula, quam insanam vocant & Fons in Cappadocia ad oppidum Tyana.

Alij modo intumescunt, modo resident, ut Crater Turingiæ: item fons Pluuiana Italis dicitur, in Comensi iuxta Latrium lacum, qui id singulis horis, aut saltem ter in die facit.

Sunt & qui maris æstum æmulantur, & cum eo incrementa & decrementa accipiunt, talis est in Gadibus vnus, & Burdegala in Gallia Aler.

Alij contrario modo se habent, nam mari æstuante, illi exæstuant, quales in Hispania plerique.

In Cantabria tres sunt Fontes octenis pedibus distantes & in vnium alueum vasto amne cœnentes, qui singulis diebus siccantur duodecies, aliquando vicies.

Quidam fontes sua se sponte expurgant, sic in Cherfontico, Rhodiorum fons.

Apud Garamantes fons est tam frigidus, ut in potum sumi nequeat, idque de die: noctu vero ita calidus, ut contingi nequeat. Alius in India perhibetur, in quo lucernæ extinctæ accenduntur. Item alium ferunt Iouis Ammonis appellatum, qui sub luce manantibus aquis tepet, frigetque in meridie, calet vespere, & media nocte æstuat.

Alibi ut in Liguria, Paphlagonia, & Caleno agro, inebriat instar vini.

F Alius Arania in Arcadiæ prouincia tantum ingerit vini radium, ut neque gustare, nec odorari illud possit, qui aquas illius gustauit. Ita de simili cecinit Ouidius *vt. Metam.*

Clitorio de fonte sitim quicumque leuauerit;

Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.

In Bœotia duo sunt fontes iuxta flumen Orchomenon, quorum vnus obliuionem inducit, ætque Lethe: alius memoriam reficit.

In Cea Insula est fons, hebetes reddens sensus. In Æthiopia verò, generans insaniam.

* PROGNOSTICA. PRÆSAGIA.

Ex Fontibus.

Memorat Camerarius p. 1. *hor. succis. cap. 73.* audiuisse se ex Principe quodam Germaniæ, esse in ditone sua Fontem aliquin perennem, sed quando scaturigo eius decreuit, certissimam portendere caritatem annonæ: si exarefecit, famem, ideoque Fontem famis vulgo appellari.

De alio Fonte narrat P. Albinus in *Chronica Misnensi*, quod Glomuzi ab Albi vix duo passuum millia distans, dum tranquillitas & formosus frugibus annus est indigenis, quibus illius innatent glandes, triticum, & alia granorum genera: dum vero bella imminant, sanguinem aquæ referunt: si petitis, cineres iis supernatant.

Idem Camerarius supra, recenset nouisse se nobiles quosdam, qui certa mortis imminenti indicia habent si fons quidam limpidissimus turbatur à verme ignoto: sit fides penes Auctorem.

Fontinalia.

Erant sacra Fontium apud Romanos, vnde & Romæ porta Fontinalis: Eo autem die quo sacra hæc celebrabantur, fontibus coronas iniiciebant, puteosque coronabant.

* Forma.

Vt est principium rerum naturalium.

EIVS DIGNITAS. DEFINITIO. NOMINA.

Formæ substantialis, quæ est tertium principium rerum naturalium, dignitatem & definitionem inuestigamus in præsentem, mox eam Formæ acceptionem proponemus, à qua formosi dicimur: cum à priori potius formati & informati, siue informes ac conformes appellemur.

Latuit olim veteres Physiologiæ interpretes inesse rebus naturalibus formam, quæ pars esset quidditatis; tamen Pythagoras & Cinnæus Locrensis eam asseruerunt, & cum illis Plato, sed omnium luculentissime Aristot. l. 1. *Phys. cap. 7. text. 6. l. 1. cap. 1. text. 12.* cuius deinde sententiæ omnes posteriores scribunt.

Itaque vnicuique rei naturali inest forma sua substantialis, qua gradum perfectionis, & verum esse accipiar, quæ omnes elicit tum vitales, tum reliquorum munerum actiones, suaque varietate mundi huius pulcherrimum theatrum exornet, & distinguat. Definitur autem Forma actus simplex substantialis, vnium per se cum materia constitutus, siue suapte natura constituere nata. Pythagoras Formam appellabat vnium: quia scilicet vagam & incertam materiæ rationem in vniam contraheret, certamque